

PARADIGMA QUARTUM*

(Образци на създаване и осмисляне на книгата в четири стъпки на обхват на библиосферата**)

Александра Куманова

*"Sibi quisque habeat quod suum est."****

Titus Maccius Plautus

PARADIGMA QUARTUM

(Paragons for creation and rationalization of the book in four steps in the framework of the bibliosphere)

Alexandra Kumanova

Rev. by Prof. D.Sc. Alexandra Kumanova of the books: 1) **Man** of the Renaissance: to the 500-anniversary of the edition of the Bible by Francysk Skarina: catalogue of an exhibition / Ministry of culture of the Russian Federation, Russian State Library; E. A. Emelyanova et al. – Moscow: Pashkov dom, 2017. – 134 p. : ill. – other authors: D. N. Ramazanova, Yu. E. Shustova; authors of the cataloging descriptions: A. B. Grigoriev, D. S. Rumyantsev, D. A. Chudinov; art. Design V. V. Pokatov. – *In Rus.*; 2) **Rumyantsev's readings 2017** : 500-anniversary of the edition of the Bible by Francysk Skarina : establishing and development of publishing culture : int. sci.-pract. conf. – Moscow, 18-19.04.2017 : progr. / Ministry of culture of the Russian Federation, Ministry of culture of the Republic Belarus, Russian State Library, National Library of Belarus, Library Assembly of Eurasia. – Moscow: Russian State Library, 2017. – 134 p. – *In Rus.*; 3) **[Twenty] XX Smirdin's readings** : book and literary activity in 19–21 c. : int. sci. conf. – Saint Petersburg, 26–27.04.2018 : progr. / Ministry of culture of the Russian Federation, Saint Petersburg State Institute of Culture, Lib.-Inf. Fac., Chair of Doc. and Inf. Analytics. – Saint Petersburg, 2018. – 8 p. – *In Rus.*; 4) **Georgiev, Lachezar**. Introduction in editing process [: manual] / preface by Lyuba Tsvetkova. – V. Tarnovo : Univ. Ed. St. Cyril and St. Methodius, 2017. – 251 p. : ill. – Bibliogr.: 94 not enum. titles (p. 241–246). – *In Bulg.*

Key words: bibliosphere – chronotope of incunabula, paleotypes, paragons of publishing activity (15–19 c.) – highways of the information polyphonic modeling (15–21 c.) – *Rumyantsev's readings* – Petersburg's book science school – *Smirdin's readings* – humanitaristics – complex of book sciences – editing process – synthesis of editor, publisher, journalist, university scholar – encyclopedia – compendium (review)=

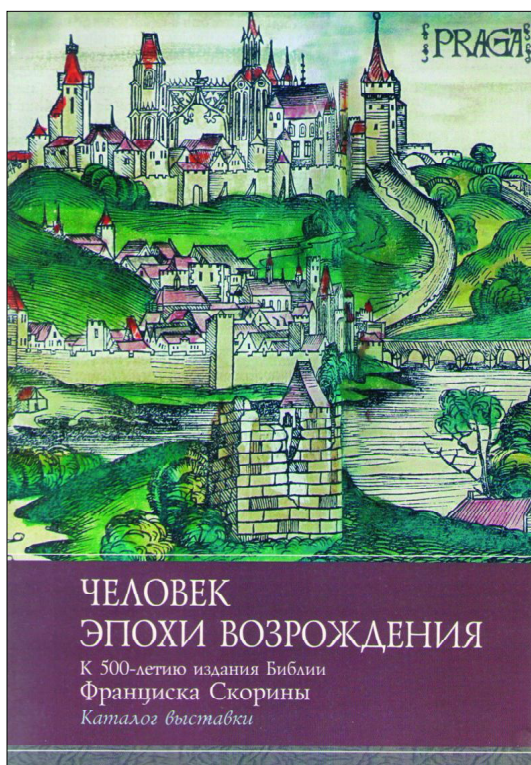
Рец. от проф. д.п.н. Александра Куманова за кн.: 1) **Человек** эпохи Возрождения: к 500-летию издания Библии Франциска Скорины : каталог выставки / М-во культуры РФ, Российская гос. б-ка; Е. А. Емельянова и др. – Москва : Пашков дом, 2017. – 134 с. : ил. – Др. авт.: Д. Н. Рамазанова, Ю. Э. Шустова; авт. каталожн. описаний: А. Б. Григорьев, Д. С. Румянцев, Д. А. Чудинов; худ. оформл. В. В. Покатов.; 2) **Румянцевские чтения 2017** : 500-летие издания первой славянской Библии Франциска Скорины : становление и развитие культуры книгопечатания : межд. науч.-практ. конф. – Москва, 18–19.04.2017 : прогр. / М-во культуры РФ, Министерство культуры Республики Беларусь, Российская гос. б-ка, Национальная б-ка Беларуси, Библиотечная Ассамблея Евразии. – Москва : Российская гос. б-ка, 2017. – 52 с.; 3) **[Двадцатые] XX Смирдинские чтения** : книга и книжное дело в XIX–XXI в. : межд. науч. конф. – Санкт-Петербург, 26–27.04.2018 : прогр. / М-во культуры РФ, Санкт-Петерб. гос. инст. культуры, Библ.-информ. фак. Каф. документовед. и информ. аналитики. – Санкт-Петербург, 2018. – 8 с.; 4) **Георгиев, Лъчезар**. Увод в издателския процес [: учебник] / предговор на рец. Люба Цветкова. – В. Търново : Унив. изд. „Св. св. Кирил и Методий“, 2017. – 251 с. : с ил. – Библиогр.: 94 ненум. назв. (с. 241–246).

І. Третиране по единен хронотоп в единство на инкунабули, палеотипи и образци на издателското дело през XV–XIX в.

Във връзка с 500-годишнината от издаването на книгите на славянската Библия, подготвена и напечатана от Франциск Скорина (ок. 1486–1541) Руската държавна библиотека (РДБ) създава изложбата „Человек эпохи Возрождения: к 500-летию издания Библии Франциска Скорины“, във връзка с която е подготвен и представяният каталог.

В този каталог, основан върху една от най-богатите в света колекции на изданията на Франциск Скорина – колекцията от редки книги (Музей на книгата) на РДБ, е показана многостранната дейност на първопечатника и преводача на *Свещеното Писание* на славянски език, която се развива в контекста на Европейското възрождение основно в Прага и Вилно (*лит.*: Vilnius; *пол.*: Wilno; *беларус.*: Вільня; *рус.*: Вильнюс; *нем.*: Wilna; *днес*: Вильнюс – столицата на Литва).

В духа на идеалите на разцвета на Хуманизма Франциск Скорина отдава силите и знанията си за

Человек эпохи Возрождения: к 500-летию издания Библии Франциска Скорины : каталог выставки / М-во культуры РФ, Российская гос. б-ка; Е. А. Емельянова и др. – Москва : Пашков дом, 2017. – 134 с. : ил.

Другие авт.: Д. Н. Рамазанова, Ю. Э. Шустова ; авт. каталожн. описаний: А. Б. Григорьев, Д. С. Румянцев, Д. А. Чудинов ; худ. оформл. В. В. Покатов.

просвещению на славянския свят. Днес книгите му се изучават и съхраняват в Русия, Беларус, Украйна, Литва, Полша, България и много други страни в Европа и Съединените щати.

За основа на каталога „Человек эпохи Возрождения“ са взети книгите на *Стария завет*, преведени на славянски език и напечатани от Франциск Скорина в Прага през 1517–1519 г.

Работейки над изданието *Библия Руска*, Скорина заявява за себе си като за човек на Ренесанса. Той осъществява уникална по равнище и обем текстологична работа по подбора на ръкописните текстове на библейските книги, превежда тези текстове на славянски език, организира печатница, разработва шрифтове.

И изложбата, и каталогът ѝ представят и книгите на Франциск Скорина, отпечатани от него във Вилно през 1522–1522 г.

Дейността на Франциск Скорина е показана като продължение на традицията, заложена от първопечатниците в създаването на книги с кирилски шрифт от края на XV и началото на XVI в.

Представените печатни книги на европейските печатари дават възможност да се разбере – по какви книги роденият в Полоцк (*беларус.*: Помлацк; *рус.*: Полоцк; *лит.*: Polockas; *пол.*: Połock – исторически град във Витебска област, в северната част на Беларус, административен център на Полоцкий район; разположен е в устието на река Полота, приток на Западна Двина) получава образование в КРАКОВСКИЯ и ПАДУАНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ.

В каталога са представени различни по тематика и забележителни – от гледна точка на изкуството на оформлението – книги, появили се на бял свят в Нюрнберг, Париж, Лион, Венеция, Флоренция, Базел, Краков и други градове едновременно с издаването на първите книги на *Библия Руска*.

При подготовката за печат на *Библията* Скорина внимателно сравнява и превежда на славянски език текстовете от различни ръкописни книги.

Точно този негов труд става продължение на процеса на издаването на *Библията* на националните европейски езици.

В каталога – както и в изложбата „Человек эпохи Возрождения“ – са представени най-добрите образци на *Библията* от XV–XIX в. Сред тях са **инкунабули и палеотипи, съдържащи преводи на Библията на немски, италиански, холандски, чешки, гръцки, латински и полски език.**

Продължението на работата над славянския превод на *Библията* в изложбата и каталога илюстрират *Острожската Библия*, *Първата московска печатна Библия*, *Елизаветинската Библия* и първият превод на *Библията* на руски език.

Възможно най-високо е достигнатото академично равнище на приведените в каталога:

– **студии към отделните раздели** (*Франциск Скорина и неговите издания; Кръгът на четене на Франциск Скорина по време на обучението му в Краков и Падуа; Възникване на славянското книгопечатане (1491–1512); Европейското книгопечатане през 1617 г.; Преводи на Библията на национални езици (XV–XIX в.); Книжното наследство на Франциск Скорина в ръкописната традиция*);

– **библиографски описания на 79 номерирани уникални инкунабули, палеотипи и печатни издания, които са снабдени с детайлни справочни анотации;**

– **списък на използваната литература от 39 номерирани заглавия.**

Пред нас е разгърнат уникален образец за третирането по единен хронотоп в единство на инкунабули, палеотипи и образци на издателското дело през XV–XIX в. (*вж.: по-долу*).

II. Извеждане на макроструктурите на магистралите на информационното полифонично моделиране на XV–XXI в.

Румянцевские чтения 2017 : 500-летие издания первой славянской Библии Франциска Скорины : становление и развитие культуры книгопечатания : междунар. науч.-практ. конф. – Москва, 18–19.04.2017 : программа / М-во культуры РФ, М-во культуры Республики Беларусь, Российская гос. б-ка, Национальная б-ка Беларуси, Библиотечная Ассамблея Евразии. – Москва : Российская гос. б-ка, 2017. – 52 с.

Именно третирането по единен хронотоп в единство на инкунабули, палеотипи и образци на издателското дело през XV–XIX в. с извеждането на вкоренените в тези векове **макроструктури на магистрала на информационното полифонично моделиране на XX и XXI в.** е проблемното поле на провежданите в наше време ежегодни *Румянцевски четения*.

Целта на тези четения е да се привлече вниманието към въпросите на съхраняването и изучаването на световното културно наследство и на националните ценности, а също – и към проблемите на функциониране на библиотеките на съвременния исторически етап, да се съдейства за търсенето на пътища за новационно развитие, разширяване на сътрудничеството между учрежденията на културата, образованието, науката и да се утвърждава межкултурното взаимодействие.

Наблюдението на форума на РДБ – националната библиотека на Руската федерация (РФ) от 2017 г. (175 доклада, представени в 5 проблемни кръгли маси и 7 ключови секции; общо около 300 участници) представлява своеобразна **моментна информационна картина на библиосферата на XXI в.**

РДБ е най-голямата публична библиотека на Русия и континентална Европа и една от най-големите библиотеки в света.

Тази библиотека е водещо научноизследователско учреждение в областта на библиотекознанието, библиографията и книгознанието. Тя е методически и консултативен център на руските библиотеки от всички системи (освен специалните и научно-техническите), център на препоръчителната библиография.

Библиотеката е основана на 1 юли 1862 г. в състава на Московския публичен музей и *Румянцевския музей* – най-голямата колекция от ръкописи, книги, монети и етнографски и исторически материали – първоначално: в Петербург, а после – в Москва.

Музеят възниква на основата на частната колекция, която събира, а част от нея – и наследява, държавният канцлер граф Николай Петрович Румянцев (Румянцов) (3/14.04.1754, Санкт Петербург – 3/15.01.1826, Санкт Петербург) – руски държавен деец, който през годините на Наполеоновите войни заема поста на министър на чуждестранните работи.

Граф. Н. П. Румянцев е меценат, страстен колекционер, основател на *Румянцевския музей*, покровител на първото руско околосветско плаване (1803–1806), почетен член на Императорската Руска академия (1819). Той е син на военачалника граф (от 1744), генерал фелдмаршал (от 1770) Пьотър Александрович Румянцев (4.01.1725, Москва – 8.12.1796, Ташан, Русия).

За любопитното съвпадение на двете юбилейни дати – получаването на славянската писменост през **863 г.** и откриването на Румянцевския музей и библиотека през **1863 г.** разказва професорът на Московския градски педагогически университет Галина Владимировна Аксьонова (род. 23.03.1960, Москва) в контекста на съобщението за ролята и личността на граф. Н. П. Румянцев в историята на Русия. Според нея това съвпадение е символично и разкрива смисъла на популярната днес тема за националното самосъзнание и самоидентификация.

... От момента на създаването си библиотеката, основана от граф. Н. П. Румянцев, получава задължителен екземпляр на всяко от отечествените издания...

... Щатната длъжност на дежурен на читалната зала на тази библиотека през последната четвърт на XIX в. заема философът футуролог, основоположник на *руския космизъм*, педагог новатор, деец на библиотекознанието Николай Фьодорович Фьодоров (26.05/7.06.1829, Ключи, Тамбовска губерния – 15/28.12.1903, Москва). Н. Ф. Фьодоров вижда в музеите „опитно поле“ за своите философски идеи, за създаването на *Философията на общото дело*. Той помага на читателите, беседвайки с

тях, с внимателното си отношение към техните информационни търсения.

Руският учен и изобретател, учител в училище Константин Едуардович Циолковский (5/17/.1857, Ижевское, Рязанска губерния – 19.09.1935, Калуга) смятал Н. Ф. Фьодоров за своя „университет“. Големият класик на руския и световен критически реализъм, писателят граф Лев Николаевич Толстой (28.08/9.09/.1828, Ясна поляна, Тулска губерния – 7/20/.11.1910, Астапово, Рязанска губерния) споделял, гордостта, че е живял в едно и също време с Н. Ф. Фьодоров...

... От 1981 г. РДБ провежда ежегодна научно-практическа конференция по резултатите на научноизследователската работа. През 1994 г. конференцията е преименувана в *Румянцевски четения*. От 2000 г. *Румянцевските четения* преминават в статуса на международна конференция.

Сърцевина на форума *Румянцевски четения – 2017* става 500-годишнината от издаването на книгите на славянската Библия на Франциск Скорина (*вж: по-горе*).

Именно на този феномен е посветено пленарното заседание на *Румянцевските четения – 2017* (доклад „Франциск Скорина и общите начала на източнославянското книгопечатане“ / А. А. Суша, д-р по културология, зам.-директор по научната работа и издателската дейност на Националната библиотека на Беларус – Минск и др.).

На форума протича Пленумът на Междурегионалния комитет по каталогизация (МКК), който се провежда във връзка с 95-годишнината на МКК (доклади „Перспективи на създаването на обединен каталог на двете национални библиотеки – съгласуване на методиката на каталогизация на РДБ и РНБ****“ / И. Ю. Асеева, д-р по педагог., зав. отдел „Обработка и каталогизация“ на РНБ; „Проблеми и ретроконверсия на електронния каталог на научната библиотека“ / Е. В. Довбня, доц. на Пушкинския научен център на Библиотека по естествени науки на Руската академия на науките /БЕН РАН/; „От MARC 21 към модела BIBFRAME: еволюция на машиночитаемите формати на Библиотеката на Конгреса на САЩ“ / Т. А. Бахтурина, гл. специалист на отдел „Централизирана каталогизация“ на РДБ и др.).

Със специални кръгли маси и обилни дискусии, в които взимат участие водещи учени и библиотекарски практики, са удостоени:

– **Библиотечно-библиографската класификация (ББК)** – националната класификационна система на РФ (доклади „Индексите на ББК в комплекса на лингвистичните средства на качествен каталогизационен запис“ / И. Е. Прозоров, д-р по педагог., зав. сектор „Научно-аналитична работа на управлението на библиограф-

ските информационни служби на Централната градска публична библиотека „В. В. Маяковский“, доц. на Санктпетербургския държавен институт по култура, катедра по документознание и информационна аналитика; „Философското знание в Средните таблици на ББК“ / М. А. Ходанович, д-р по философия, зав. сектора „Развитие на ББК“ на РДБ и др.);

– **стандартизацията на библиотечната дейност** (доклад „Стандартизацията в областта на библиотечното дело: състояние и перспективи“ / Е. И. Козлова, водещ науч. сътр. на „Центъра по изследване на проблемите на развитие на библиотеките в информационното общество“ на РДБ и др.);

– **библиографиране на мрежови информационни ресурси: проблеми на организацията и методиката** (доклад „Мрежовите информационни ресурси като обект на библиографиране“ / Г. В. Левин, д-р на педагог. науки, зав. на „Научноизследователския отдел по библиография“ на РДБ и др.);

– **П. И. Юргенсон***** – личност, време, събития** (доклади „Някои подробности от живота в детството и младостта на П. И. Юргенсон и произхода на фамилията Юргенсон“ / С. В. Белов, докт. на ист. науки, водещ науч. сътр. на РНБ; „Търговският дом на И. Юргенсон в Санкт Петербург“ / М. А. Юргенсон, свободен изследовател – Санкт Петербург и др.);

– **междукulturно взаимодействие: съвременно състояние и посоки на развитие** (доклад „Етнокултурното взаимодействие от позицията на библиотечната политология“ / Н. П. Игумнова, докт. на педагог. науки, гл. науч. сътрудник на отдел „Междубибliотечни взаимодействия с библиотеките на Русия и страните от Съюза на независимите държави“ на РДБ и др.).

Богатството на дискурса от проблеми, посветени на комплекса от теми, аспекти и ракурси на свързаност в библиосферата, отразени в секциите на *Румянцевските четения – 2017*, може да бъде илюстрирано с няколко знакови доклада:

– „Художественото оформление на книгите на М. М. Зошченко“ / Д. В. Фомин, д-р по ист., водещ науч. сътр. на „Центъра по изследване на проблемите на развитие на библиотеките в информационното общество“ на РДБ;

– „Променящите се функции на управлението на персонала на библиотеките“ / М. П. Захаренко, д-р по педагог., зам.-директор по научната и методическата работа на Руската държавна библиотека за младежта – Москва; В. К. Ключев, д-р по педагог., зав. катедра по управление на информационно-библиотечната дейност, професор на Московския държавен институт по култура, член на Постоянната комисия на 32 секция на Руската библиотечна асоциация по библиотечен мениджмънт и маркетинг;

– „Най-добрите чуждестранни проекти на библиотечния маркетинг през 2017 г. (по материали на Международния конкурс на ИФЛА – Библибр)“ / Л. Н. Зайцева, зав. отдел „Сводно планиране и отчетност“ на РДБ, секретар на 32 секция на Руската библиотечна асоциация по библиотечен мениджмънт и маркетинг, член на Постоянната комисия на 34 секция на ИФЛА по мениджмънт и маркетинг...

Демонстрацията на общо тринайсет изложби, съпътстващи *Румянцевските четения – 2017*, показва ключовата роля на *визуализацията* за разпространението на информацията през ХХІ в. и значението ѝ за широката социална представителност на библиосферата.

III. Научни традиции на школата за развитието на науката свързана с книгата и книжното дело (Петербургска книговедска школа: Трасе на хуманитаристиката по комплекса на библиосферата)

[Двадцатые] XX Смирдинские чтения : книга и книжное дело в XIX–XXI в. : междунар. науч. конф. – Санкт-Петербург, 26–27.04.2018 : программа / М-во культуры РФ, Санкт-Петербург. гос. инст. культуры, Библио-информ. фак. Каф. документовед. и информ. аналитики. – Санкт-Петербург, 2018. – 8 с.

Смирдинские чтения се провеждат в Санкт Петербург от 1978 г. веднъж на две години и са посветени на *историята и литературно-издателското дело, журналистиката и четенето в Петербург*. Те пре-

минават под егидата на Катедрата по обща библиография и книгознание (днес: Катедра по документознание и информационна аналитика) на Санктпетербургския държавен институт по култура.

Форумът е посветен на известния петербургски издател и книжар Александър Филипович Смирдин (21.01/1.02.1795, Москва – 16/28/.09.1857, Санкт Петербург), който е знаменит като издател на втората източна байронична поема „Бахчисарайски фонтан“ (1821–1823) и романа в стихове „Евгений Онегин“ (1823–1830) на гения на Русия Александър Сергеевич Пушкин (26.05/6.06/1799, Москва – 29.01/10.02/1837, Санкт Петербург).

А. Ф. Смирдин е и издателят на „Басните“ на друг гений на руската култура – Иван Андреевич Крылов (2/13/.02.1769, Москва – 9/21/.11.1844, Санкт Петербург).

Този издател има огромна заслуга пред руската култура и литература с това, че е първият в Русия, който започва да изплаща хонорари на авторите на издаваните от него творби, и така съдейства за професионализацията на писателския труд.

Именно А. Ф. Смирдин пръв открива книжарница в Санкт Петербург с витрини на Невски проспект и прави руската книга достъпна по цена за небогатите хора.

Проведените на 26.–27.04.2018 г. XX Юбилейни Смирдински четения са знаменателни с три юбилея:

- 20-годишнина на поредните издания на форума;
- 40-годишнина от деня на първите такива четения;
- 100-годишнина на Санктпетербургския държавен институт по култура (СПбДИК – рус.: СПбГИК) – най-старият университет в Русия, който подготвя специалисти в областта на библиотечно-информационната дейност, културата и изкуството.

Точно съвпадането на тези годишнини е причината XX Юбилейни Смирдински четения – 2018 да бъдат посветени на техния инициатор и пръв организатор – историка и теоретика на книгознанието **проф. докт. на филол. науки Йосиф Евсеевич Баренбаум******* (13.06.1921, Канев, Украйна – 30.12.2006, Санкт Петербург, Русия).

Своеобразно продължение на дейността на проф. Й. Е. Баренбаум по организацията и провеждането на *Смирдинските четения* получава благодарение на преподавателите от СПбДИК:

- книговеда **проф. докт. на филол. науки Инга Александровна Шомракова** (28.09.1932, Ленинград);
- библиографа, историка на книгата и цензурата в Русия и СССР **проф. докт. на филол. науки Арлен Викторович Блюм** (30.03.1933, Михайловка, Запорожка област – 4.06.2011, Санкт Петербург);
- историка и културолога **проф. докт. на педаг. науки Галина Феофановна Гордукалова** (27.12.1950, Кемерово – 16.10.2015, Санкт Петербург).

Ректорът на СПБДИК проф. д-р на ист. науки Александър Сергеевич Тургаев в приветствието си на откриването на *Смирдинските четения* подчерта важността на съхраняването и изучаването на **научните традиции на школата – Петербургската книговедска школа за развитие на науката за книгата и книжното дело.**

На XX Смирдински четения прозвучават повече от 50 доклада на автори от Русия, Украйна, България, Израел, систематизирани основно по *персоналии*:

- проф. Й. Е. Баренбаум: *Проблеми на общата теория на книгознанието*;
- проф. А. В. Блюм: *Проблеми на изследването на цензурата*;
- проф. Г. Ф. Гордукалова: *Проблеми на библиографознанието и библиотекознанието*;
- проф. И. А. Шомракова: *История на книгата и книжното дело*;
- *младежката секция*.

На пленарното заседание представят обширни доклади за **съвременното състояние на теоретичното книгознание и перспективите на развитието му**:

- проф. докт. на филол. науки, зав. Отдела за научни изследвания по проблемите на информатиката на Всеруския институт за научна и техническа информация (ВИНИТИ) на РАН Руджеро Сергеевич Гиляревский;
- проф. докт. на ист. науки, зав. катедрата по документознание и информационна аналитика на СПБДИК Дмитрий Аркадиевич Еляшевич.

В дискусиите на форума участват:

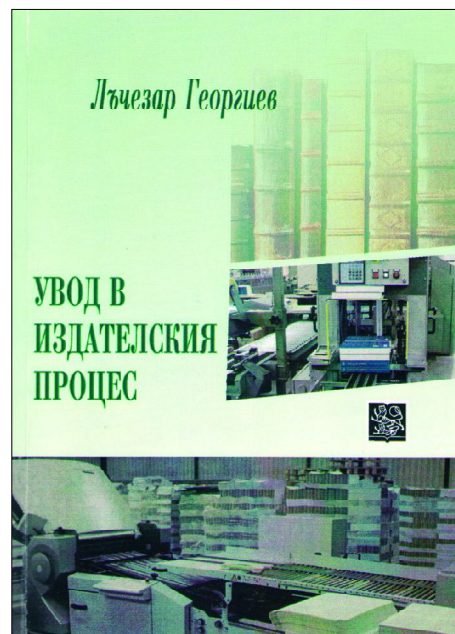
- докт. на педаг. науки, проф. Валентина Владимировна Брежнева – декан на Библиотечно-информационния факултет на СПБДИК;
- акад., докт. на педаг. науки, почетен проф. на Московския държавен институт по култура и проф. на СПБДИК Аркадий Василевич Соколов – заслужил деец на науката на Русия;
- проф. докт. на педаг. науки Валентина Александровна Бородинна – от катедра „Библиотекознание и теория на четенето“ на СПБДИК, председател на научната секция „Психология и педагогика на четенето“ на Руското педагогическо общество и др.

XX Смирдински четения – 2018 убедително демонстрират **традициите и приемствеността на Петербургската книговедска школа за развитието на науката за книгата и книжното дело.**

Тази школа е **забележително трасе на хуманитаристиката със световни измерения по комплекса на библиосферата.**

IV. Енциклопедия – компендиум на издателския процес

(Синтез на редактора, издателя, журналиста и университетския преподавател)

Георгиев, Лъчезар. Увод в издателския процес [: учебник] / предговор на рец. Люба Цветкова. – В. Търново : Унив. изд. „Св. св. Кирил и Методий“, 2017. – 251 с. : с ил. Библиогр.: 94 неном. назв. (с. 241–246).

Съвременният книговед, писател, публицист и издател проф. д-р Лъчезар Георгиев (род. 3.10.1956, Велико Търново) завършва специалности „Българска филология“ и „Издателска, редакторска и полиграфическа дейност“ на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ (ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“). От 1983 до 1992 г. е журналист, завеждащ отдел и главен редактор на печатни медии във Великотърновска област. В същото време е и кореспондент на столични издания. От м. март 1992 до м. октомври 2003 г. е мениджър на Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“ – В. Търново.

През 1998 г. става д-р по книгознание, библиотекознание и библиография. През 2003 г. се хабилитира като доцент по същата специалност. По тази специалност през 2012 г. е избран за професор във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

От м. октомври 2003 г. е преподавател към катедра „Библиотекознание и масови комуникации“, която е към Филологическия факултет, а от 2005 г. катедрата е преместена в Стопанския факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. От началото на 2005 до септември 2013 г. (до нейното реформиране) е ръководител на тази катедра.

В Стопанския факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ преподава в *бакалавърските* („Книгоиздаване“, „Връзки с обществеността“, „Библиотечно-информационни дейности“, „Журналистика“) и *магистърските програми* („Медии и реклама“, „Масови комуникации и журналистика“, „Комуникационен и библиотечен мениджмънт“/на които е и научен ръководител/).

През 2005–2013 г. е член на Факултетния съвет на Стопанския факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Сред основателите е на специалностите „Книгоиздаване“ и „Журналистика“.

От есента на 2013 г. Л. Георгиев е професор в катедра „Книгоиздаване и библиотечно-информационни дейности“ (от февруари 2014 г. катедрата преминава в състава на факултета „Математика и информатика“ на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“). Междувременно е преподавал и във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ (2000–2001). От 2004 г. е доцент, а от есента на 2012 г. – професор към катедра „Книга и общество“ в Университета по библиотекознание и информационни технологии (УниБИТ) – София, където чете книговедски дисциплини в *бакалавърската програма* „Печатни комуникации“, както и в *магистърските програми* („Медийна информация и реклама“, „Издателски бизнес и информационни ресурси“).

Л. Георгиев е член на Съюза на учените в България, Съюза на българските писатели и Съюза на българските журналисти. През 2000 г. Американският биографичен институт (The American Biographical Institute) в Северна Каролина, САЩ, го приема за член на изследователския борд на този институт. Участва в множество международни, национални и регионални научни форуми. На перото му принадлежат стотици научни студии и статии. В творчеството му се отличават редица жанрове на художественото и публицистичното творчество. С научна и художествено-творческа цел пътешества по Украйна, Румъния, Русия, Босна и Херцеговина, Сърбия, Италия, Германия, Белгия, Люксембург, Португалия, Гърция и др.

През 2004–2013 г. Л. Георгиев е водещ съставител и научен редактор на поредицата „Библиотеки, четене, комуникации“ (В. Търново). От 2009 г. до настоящия момент е главен редактор на „Трудове на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий““. През 1994 г. основава научното списание за книгата „Издател“, на което е главен редактор (след 2003 г. списанието става съвместно издание на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ и УниБИТ – София и се публикува до днес).

Представяният учебник „Увод в издателския процес“ е 64 обобщаваща книга на книговеда издател.

В труда са разгледани в единство **знаниевият и практическият комплекс на книгоиздаването**. Синтезирани са наблюденията на издателския процес, които се поднасят на настоящите и бъдещите издатели.

Учебникът е предназначен както за студенти, така и за книговеди и издатели практики.

В предговора към „Увод в издателския процес“ рецензентът доц. д-р Люба Цветкова, зав. катедра „Книга и общество“ при УниБИТ, обобщава: „*Базирайки се и на своя дългогодишен опит като редактор и издател, в учебника си проф. д-р Лъчезар Георгиев представя съвременни концепции и актуални тенденции за развитието на издателския процес, необходими и полезни за обучението на студентите*“ (с. 5).

Във встъпителните думи на автора към труда е съществено уточнението: „<...> тук се акцентира <...> върху *графичната композиция, типографията, проектирането, композиционните особености на книгата, върху специфични характеристики и специфична терминология. Дадени са и редица примери, обобщения и оценки, които правят изданието насочено и към най-общи познания за основните видове издания, за видовете книгоиздаване, за регистрацията, за особеностите на съвременния издателски мениджмънт*“ (с. 7).

Както се вижда – **приложен е характерът на учебника „Увод в издателския процес“**.

Трудът е с ясна структура (14 глави), която представлява **енциклопедична картина – компендиум на съвременния издателски процес, осъществена по невралгичните вектори на представяната реалност – плод на синтеза на редактора, издателя журналиста и университетския преподавател**:

- Издателският процес и видовете издания – елементи, характеристики, класификации;
- Специфика и характеристики на видовете издания;
- Формиране на стратегии в издателския процес;
- Мениджмънт и диверсификация на издателската дейност;
- Редакционни процеси при подготовка на изданията за печат;
- Водещи фактори за графичната визия на книгата;
- Илюстрацията в книгата;
- Заглавните страници в книгата;
- Функции и позиции на въвеждащите и заключителните текстове в книгата;
- Справочните и спомагателните текстове;
- Полиграфически процес и иновации в печатната комуникация;
- Планиране, проекти, прогнозиране и анализ в контекста на издателския процес;
- Калкулация, разходи, формиране на цени;
- Промоционални, публицити и продуцентски дейности, свързани с книгата.

Забележителна е **евристичната ценност на финалния обобщаващ раздел на учебника „Увод в издателския процес“** – „Вместо заключение. Тенденции в съвременното българско книгоиздаване“ (с. 214–240). Това по същество е студия, в която се дава **панорама на статуса на издателските приноси и многообразните тематични посоки на книгоиздателския сектор на обществения живот**: „Надеждата е секторът да продължи своето

развитие, да търси своите читатели, да привлече и повече български автори, да вдига техните тиражи и да ги продуцира по-успешно, за да имат и в българските книжарници, и в библиотеките повече имена на писатели, публицисти, научни изследователи, а родната книга да бележи ръст в хармония с европейските и световните тенденции на издателската индустрия“ (с. 237).

... И четирите феномена на книгата, представени в настоящото изложение (вж по-горе: разд. I–IV), са обрнати към **световната библиосфера**.

Поради тази причина тези феномени са интерпретирани в *настоящото изложение* като **стъпки на обхват на библиосферата**.

И като че ли всеки от тези феномени – стъпки в библиосферата – говори на своя език с усилен от технотронната мембрана на съвремението ни глас...

... Отчетливо чуваме думите, изречени от най-плотворния древен драматург (автор на 130 пиеси) от гледна точка на оцелели творби (21 непокътнати) **Тит Макций Плавт** (250 г. пр. н.е., Сарсина, Романя – 184 г. пр. н.е., Рим): „*Нека всеки своето си има*“ – **максима за жизнелюбстващата сила на многообразието на света, в който живеем и който създаваме – този на КНИГАТА – БИБЛИОСФЕРАТА...**

ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА И БЕЛЕЖКИ

* Букв.: *Образец в четири стъпки* (гр.: *paradigma* – тук: образец; лат.: *quarta* – тук: интервал в ширина в четири стъпки).

** Когато информационните реалности – документите (книги /гр.: **biblos** – **книга**/, статии, всички останали продукти на записаната информация – ноти, карти, графики, компактни дискове, ...) се отразяват в библиографска информация с международен обхват и универсално съдържание (към която се субординира националната, регионалната, отрасловата, проблемната, тематичната, препоръчителната и т.н. разновидности на библиографията), се активира представа за световната **библиосфера** (А. В. Соколов, А. Куманова).

*** „*Нека всеки своето си има*.“ – Плавт.

**** Руска национална библиотека – една от първите публични библиотеки в Източна Европа, разположена в Санкт Петербург; една от най-големите библиотеки в света, втора по величина на фондовете в РФ.

С указ на Президента на Русия е призната за особено ценен обект на националното наследство и представлява историческо и културно достояние на народите на РФ.

До 1917 г.: Императорска публична библиотека; до 1925 г. – Руска публична библиотека; от 1932 г. – „М. Е. Салтиков-Шчедрин“; до 27.03.1992 г. – Държавна публична библиотека.

Идея за организация на общодостъпна библиотека в Русия се появява в началото на XVIII в. Още в началото на царстването на императрица Екатерина Велика, през 1766 г. планът за създаването на публичната руска библиотека ѝ бива предложен за разглеждане, но едва година и половина преди смъртта си, на

16/27.05.1795 г., тя одобрява дадения от архитекта и строителя, представител на класицизма Егор Тимофеевич Соколов (3/14.11.1750 – 1824, Санкт Петербург) проект за постройката на зданието на Императорската публична библиотека.

***** Пьотър Иванович Юргенсон (5/17.07.1836, Ревел – 20.12.1903 /2.01.1904, Москва) – руски музикален издател.

***** Пишещият *наст. редове* е ученик на Й. Б., както и на останалите персоналии, свързани със *Смирдинските четения*.

По време на обучението си в СПбДИК А. К. става свидетел на организацията и провеждането на първите *Смирдински четения*.

Следва да се отбележи, че в комуникето по форума, подготвено от проф. докт. на ист. науки Пьотър Николаевич Базанов и проф. докт. на ист. науки Дмитрий Аркадиевич Еляшевич, се подчертава: „*Много доклади и изказвания на конференцията носиха мемориален характер. Например, обстоятелният доклад на проф. докт. на педаг. науки А. В. Куманова (Държавен университет по библиотекознание и информационни технологии, гр. София, България) беше посветен на анализа на теоретичното наследство на основателя на функционалната школа на книгознанието Й. Е. Баренбаум и неговия принос във формирането на <...> науката за книгата, книжното дело и читателя. В доклада широко се използваха материалите на интервюто и личните беседи с Й. Е. Баренбаум, които А. В. Куманова провежда в началото на 2000-те г.*“.

Срв.: Базанов, П. Н. Юбилейная международная конференция XX „Смирдинские чтения“. Книга и книжное дело в XIX–XXI веке : к 100-летию Санкт-Петербургского государственного института культуры / П. Н. Базанов, Д. А. Эляшевич. // <<http://www.spbgik.ru/news/YUbileynaya-mezhdunarodnaya-konferenciya-HH-Smirdinskie-cheniya-Kniga-i-knizhnoe-delo-v-XIX-XXI-veke-k-100-letiyu-Sankt-Peterburgskogo-gosudarstvennogo-instituta-kultury/>>. – 16.05.2018. – с. 2 : с ил.

В *цит.* комунике се споменават и докладите на: аспиранта С. В. Степанов за личния фонд на проф. докт. на филол. науки Й. Б., съхраняващ се в Централния държавен архив за литература и изкуство на Санкт Петербург; сътрудниците на сектора по книгознание на Отдела за редки книги на РНБ – д-р по филол. О. Н. Илина и докт. на ист. науки Н. Г. Патрушева, посветен на житейския и научен път на проф. докт. на филол. науки А. В. Блюм; проф. докт. на ист. науки П. Н. Базанов за проф. докт. на филол. науки И. А. Шомракова като историк на книгата и книжното дело на Руското Зарубежие. За основните посоки на жизнения път и главните научни достижения на проф. докт. на педаг. науки Г. Ф. Гордукалова се *цит.* доклада на нейната ученичка Ю. Б. Осипова (Музей на цирка Чинизелли). Посочват се и съобщенията, посветени на сътрудниците на СПбДИК: доц. д-р по педаг. О. А. Александрова, посветен на библиографа на изкуството доц. д-р А. А. Туровска; проф. докт. на ист. науки П. Н. Базанов и доц. д-р на педаг. Н. Г. Донченко, в който се разглеждат основните библиографски и краеведски работи на проф. д-р по педаг. А. В. Мамонтов, и др.

